

Η εκπαίδευση στη Σμύρνη

Τσελεμπή Ελένη Β4

Στη Σμύρνη της εκπαίδευσης των Ελλήνων είχε αυξητική πορεία. Το 1707, ο Διαμαντής Ρύσιος ίδρυσε το «Σχολείον Χριστού», το 1723, η Εκκλησία και ο Πατριάρχης Ανανίας ίδρυσαν την Ευαγγελική Σχολή της Σμύρνης, ενώ το 1809, έχουμε την ίδρυση του Φιλολογικού Γυμνασίου. Στις αρχές του εικοστού αιώνα, οι Έλληνες παρουσιάζουν το μεγαλύτερο αριθμό σχολείων σε σχέση με τις υπόλοιπες κοινότητες.

Στη Σμύρνη και την ευρύτερη περιοχή της, υπάρχουν περίπου 94 ελληνικά σχολεία, όπου φοιτούν συνολικά 14.000 μαθητές, 47 μουσουλμανικά σχολεία με 5.630 μαθητές, ενώ ο αριθμός των Εβραίων μαθητών ανέρχεται σε 3.000 τονίζει η Αιμιλία Θεμοπούλου.

Σημαντική είναι και η ανάπτυξη του Τύπου. Το 1870 στη Σμύρνη λειτουργούσαν 17 τυπογραφεία, εκ των οποίων 10 ήταν ελληνικά, ενώ κυκλοφορούσαν 134 εφημερίδες, περιοδικά και επιθεωρησιακά έντυπα.

Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης

Είναι η σημαντικότερη από τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ιδρύθηκε το 1733. Την 1η Δεκεμβρίου 1743, αφιερώθηκε στον Ιησούν Χριστό. Ο Ιερόθεος Δενδρινός διορίστηκε ισόβιος δάσκαλος και τη διαχείριση αναλαμβάνει μια πενταμελής επιτροπή, αποτελούμενη από τους: Παρασκευά Κυριακού, Νικόλαο Χρυσογιάννη,

Ιωάννη Κουρμούζη, Θεόδωρο Μαυρογορδάτο και Αθανάσιο Κροκόνδηλο. Από το 1743 παρέχονταν δωρεάν διδασκαλία σε όλους τους προσερχομένους Χριστιανούς. Από το 1872 δεν επιβάλλονταν περιορισμοί με βάση το θρήσκευμα. Οι μόνοι ξένοι υπήκοοι ήταν Αρμένιοι και Εβραίοι και Έλληνες με ξένη υπηκοότητα (γαλλική, αγγλική, ιταλική).

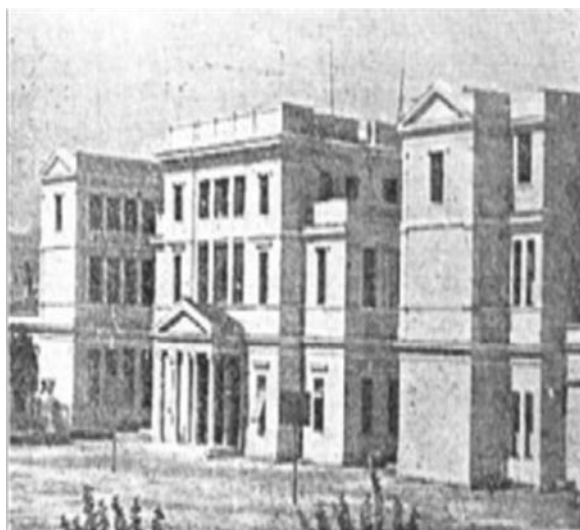
Η σχολή περιλάμβανε βιβλιοθήκη με 35.000 τόμους και 180 ιστορικά χειρόγραφα, μικρό μουσείο με αρχαία εκθέματα και μεγάλη νομισματική συλλογή.

Καθηγητές και απόφοιτοι της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης το 1878

Κεντρικό Παρθεναγωγείο

Αντίστοιχη σχολή θηλέων ήταν το "Κεντρικό Παρθεναγωγείο", Ιδρύθηκε το 1830 ως Αλληλοδιδασκτικό σχολείο και ήταν το πρώτο ελληνικό σχολείο κοριτσιών στη Σμύρνη.

Το 1886 το "Κεντρικόν Παρθεναγωγείον" στεγάστηκε σε καινούργιο εντυπωσιακό νεοκλασικό κτίριο(που είχε δωρίσει ο Δ. Κιουπετζόγλου), με αέτωμα, προπύλαια και κίονες ιωνικού ρυθμού στην πρόσοψη. Ήταν έργο του αρχιτέκτονα Καραθανασόπουλου.

Το κεντρικό Παρθεναγωγείο

Το Κεντρικό διέθετε εξατάξιο δημοτικό σχολείο, τριτάξια αστική σχολή και από το 1919-1922 πλήρες Γυμνάσιο Θηλέων. Επίσης, λειτουργούσε τριτάξιο διδασκαλείο, στο οποίο εκπαιδευόνταν δασκάλες, που διορίζονταν στα σχολεία των μικρασιατικών πόλεων.

Περίφημη διευθύντρια του Κεντρικού υπήρξε η Ουρανία Δούκα, στα χρόνια της οποίας το σχολείο αποκλήθηκε "Φάρος της Ανατολής". Στις αρχές του 20ού αιώνα στο σχολείο φοιτούσαν 2.000 μαθήτριες και δίδασκαν 23

εκπαιδευτικοί. Το 1922 με την καταστροφή της Σμύρνης σταμάτησε τη λειτουργία του.

Ομήρειον Παρθεναγωγείον Σμύρνης (1881-1922)

Ακόμη, σημαντικό παρθεναγωγείο ήταν το "Ομήρειον" (1881). Ιδρύθηκε από τη «Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Σμύρνης», με πρωτοβουλία του Παύλου Αθηνογένη και του Διονυσίου Μαρκοπούλου. Απέκτησε την επωνυμία «Ομήρειον» προς τιμήν του Ομήρου.

Οι τελειόφοιτες μαθήτριες με τη διευθύντρια Ελένη Λουίζου και τους καθηγητές του Ομηρείου το 1920

Οι μαθήτριες πλην των άλλων μαθημάτων, δίδασκονταν έξι ξένες γλώσσες. (ελληνικά, γαλλικά, αγγλικά, γερμανικά, ιταλικά και αρμενικά). Ήταν πλήρες 11τάξιο με δυο τάξεις νηπιαγωγείου, πέντε ελληνικού σχολείου και τέσσερις γυμνασίου.

Σε αυτό φοιτούσαν 300 περίπου μαθήτριες, οι αποκαλούμενες "Ομηρειάδες". Οι απόφοιτες έπαιρναν πτυχίο δασκάλας και γίνονταν δεκτές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών χωρίς εξετάσεις. Μοναδική διευθύντριά του ως το 1922 υπήρξε η Ελένη Λουίζου.

ΣΧΟΛΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ (Αρρεναγωγείο)

Πεντατάξιο σχολείο με 381 μαθητές και 5 διδάσκοντες

ΣΧΟΛΗ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (Αρρεναγωγείο).

Ιδρύθηκε το 1860 και ήταν εξατάξιο σχολείο με 194 μαθητές και 6 διδάσκοντες.

ΑΚΚΑΣΟΓΛΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ (Μικτή).

Διτάξιο σχολείο με 190 μαθητές και 2 διδάσκοντες.

ΣΧΟΛΗ ΜΕΡΣΙΝΑΗ (Μικτή)

Βρισκόταν στο ομώνυμο προάστειο, στα ΒΑ του κόλπου της Σμύρνης, προς το Κορδελιό. Ήταν τετρατάξιο σχολείο με 147 μαθητές και απασχολούσε 3 διδάσκοντες.

ΣΧΟΛΗ ΜΠΑΪΡΑΚΛΗ (Μικτή)

Βρισκόταν στο προάστειο Μπαϊρακλή, στον μυχό του κόλπου της Σμύρνης, στον κεντρικό δρόμο από τη Σμύρνη προς το Κορδελιό. Ήταν τετρατάξιο σχολείο, είχε 142 μαθητές και απασχολούσε 3 διδάσκοντες.

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΠΟΥΝΑΡΜΠΑΣΙ

Το εκπαιδευτήριο στεγαζόταν σε κτίριο της εκκλησίας του Αγίου Θεράποντα και είχε 71 νήπια και 2 νηπιαγωγούς.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ (ΚΑΚΑΡΓΙΑΛΗ)

Πλήρες δημοτικό αρρένων και θηλέων με νηπιαγωγείο, τα οποία το σχολικό έτος 1922-1923 είχαν 260 μαθητές και 8 διδάσκοντες.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

Ιδρύθηκε από τον Στυλιανό Κολλάρο ύστερα από πρωτοβουλία και ενεργή υποστήριξη του Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομου Καλαφάτη.

Σκοποί του ήταν :

α. Η ίδρυση νυκτερινών σχολών σε διάφορες ενορίες της Μητρόπολης. Οι άποροι δεν πλήρωναν δίδακτρα και τα βιβλία τους χορηγούνταν δωρεάν.

β. Η διαπαιδαγώγηση και μόρφωση των λαϊκών τάξεων με διαλέξεις και μαθήματα και

γ. Η συγκέντρωση και στέγαση των διαφόρων εργατικών συντεχνιών.

Τη διοίκηση του κέντρου ασκούσε 9μελές συμβούλιο το οποίο εκλεγόταν από τη γενική συνέλευση με διετή θητεία.

Το πανεπιστήμιο της Σμύρνης.

Από τις πρώτες μέριμνες του πρωθυπουργού της Ελλάδας Ελευθέριου Βενιζέλου μετά την απελευθέρωση της Σμύρνης, ήταν η ίδρυση Πανεπιστημίου στη Σμύρνη. Η ίδρυση

του απέβλεπε ειδικότερα στην προαγωγή της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, την τεχνική ανάπτυξη της χώρας, την καταπολέμηση των λοιμωδών νόσων, τη μόρφωση διοικητικού και άλλου προσωπικού και τέλος τη διδασκαλία των ανατολικών γλωσσών.

Έτσι οι σχολές που ιδρύθηκαν ήταν οι εξής:

Σχολή Γεωπονική και φυσικών επιστημών

Σχολή ανατολικών γλωσσών

Σχολή δημοσίων υπαλλήλων

Εμπορική σχολή

Σχολή χωροσταθμών και εργοδηγών

Ανώτερο μουσουλμανικό ιεροδιδασκαλείο

Ινστιτούτο υγιεινής

Ίδρυση δημόσιας Βιβλιοθήκης.

Χρησιμοποιήθηκε ένα

μεγάλο και ευρύχωρο κτίριο στο λόφο Μπαχρή Μπαμπά, το οποίο ήταν μισοτελειωμένο όταν απελευθερώθηκε η Σμύρνη. Άμεσα η Ύπατη Αρμοστεία ασχολήθηκε με τη αποπεράτωση του κτιρίου που περιελάμβανε 70 αίθουσες, αμφιθέατρο 320 θέσεων και μεγάλο περίβολο. Για την οργάνωση του σμυρναϊκού Πανεπιστημίου ο Ύπατος Αρμοστής της Ελλάδος Αριστείδης Στεργιάδης, με εισήγηση

του Ελευθερίου Βενιζέλου, μετακάλεσε τον Απρίλιο του 1920 από το Βερολίνο, τον καθηγητή Κωνσταντίνο

Καραθεοδωρή αναθέτοντας του την καθηγεσία στο Πανεπιστήμιο της Σμύρνης για πέντε χρόνια.

Σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία του Πανεπιστημίου Σμύρνης, ο βαθύπλοτος Αθηναίος στο Παρίσι Σταύρος Παλαντζής ανέλαβε, την υποχρέωση να δωρίσει στο Ελληνικό Δημόσιο

για την ανοικοδόμηση του Σμυρναϊκού Πανεπιστημίου 2.000.000 φράγκα . Δυστυχώς όμως, δεν φάνηκε συνεπής στις υποχρεώσεις του. Τον Αύγουστο του 1922 επακολούθησε η Μικρασιατική καταστροφή και κάθε υποχρέωση του Παλαντζή για το Πανεπιστήμιο Σμύρνης ατόνησε. Στο κτίριο του Πανεπιστημίου λειτουργεί τώρα τούρκικο λύκειο θηλέων.

ΠΗΓΕΣ

- 1.https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CE%BC%CE%AE%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%BF_%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B8%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%A3%CE%BC%CF%8D%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%82
  - 2.https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B8%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%A3%CE%BC%CF%8D%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%82
  - 3.https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%AE_%CE%A3%CE%BC%CF%8D%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%82#/media/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Evangelical_School.JPGhttps://www.kaliterilamia.gr/2020/03/blog-post_2259.html
  4. <https://www.womantoc.gr/life/article/kosmopolitikos-aeras-kai-dolce-vita-otan-i-smyrni-itan-i-oraioteri-evropaiki-poli>
  5. <http://lyk-varth.ilei.sch.gr/refugees/?p=195>
  6. <https://mikrasiatis.gr/i-zoi-sti-smyrni-prin-ti-mikrasiatiki-katastrofi/>
  7. <https://www.iefimerida.gr/politismos/i-smyrni-toy-1900-sto-megaromoysikis>
- <http://ekpmpakogianni.gr/wp-content/uploads/2019/06/%CE%A3%CE%9C%CE%A5%CE%A1%CE%9D%CE%97.pdf>

8. <https://www.prlogos.gr/5%CE%BF%CE%BD-%CF%83%CE%BC%CF%8D%CF%81%CE%BD%CE%B7-%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%AD%CF%89%CF%82-%CF%84%CE%BF-1922/>